

gospodarske, obrtniške in narodne.

zhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 25. marcija 1891.

Obseg: Zboljšana zavora. — Onejida krompir. — Zoper drisko telet. — Mrčesji klej. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Zboljšana zavora.

Podoba 1. kaže zboljšano zavoro za vozca kolesa, pri kateri so leseni prachji vdejani v železen okvir. Ta okvir je dovolj širok za kolesa z najširšimi platišči, je primerno zavito in ima na vsaki strani nekaj odprtín, v katere se vtaknejo leseni prachji. Od zadaj je primerno pritrjen na podvoro. Posamezni leseni prachji se lahko vdevajo in ravno tako snemajo, kar je ravno velika prednost te zavora, vrhu tega pa med vožnjo ne morejo odleteti, ali na kak drug način se pogubiti. Prostor med posameznimi prachji pomaga, da se kolo bolje trebi blata, vsled česar je zavora dosti bolj zanesljiva. To zavoro je izumil R. H. Lanyon v Carterville v Ameriki.

Onejida krompir.

Dolgo vrsto let poskuša kmetijska družba kranjska razne vrste krompirja. V ta namen je dobila od mnogih strani semenskega krompirja s Češkega, z Nemškega itd. Med temi vrstami je bilo veliko dobrih, a še več takih, ki niso ugajale. Med dobrimi vrstami se je pa izkazal „onejida“ krompir najboljši, kajti nenavadno plodovit je in prav nič ne gnije. Vže štiri leta oddaja družba to vrsto krompirja, in kdor jo dobi, ne more je

prehvaliti. Zaradi tega smemo ta krompir z mirno vestjo vsakemu gospodarju priporočati. Ker je pa znano, da se vsak krompir čez nekaj let poslabša, zato družba vsako leto naroči novega semena. Tudi letos je naročila s Češkega več sto vreč onejida krompirja, in opozarjamo vse one gospodarje, ki ga hočejo imeti za seme, naj se prav precej zglase, dokler ni prepozno. Družba oddaja letos samo to vrsto, in sicer le udom 100 $\frac{h}{g}$ po 3 gld.

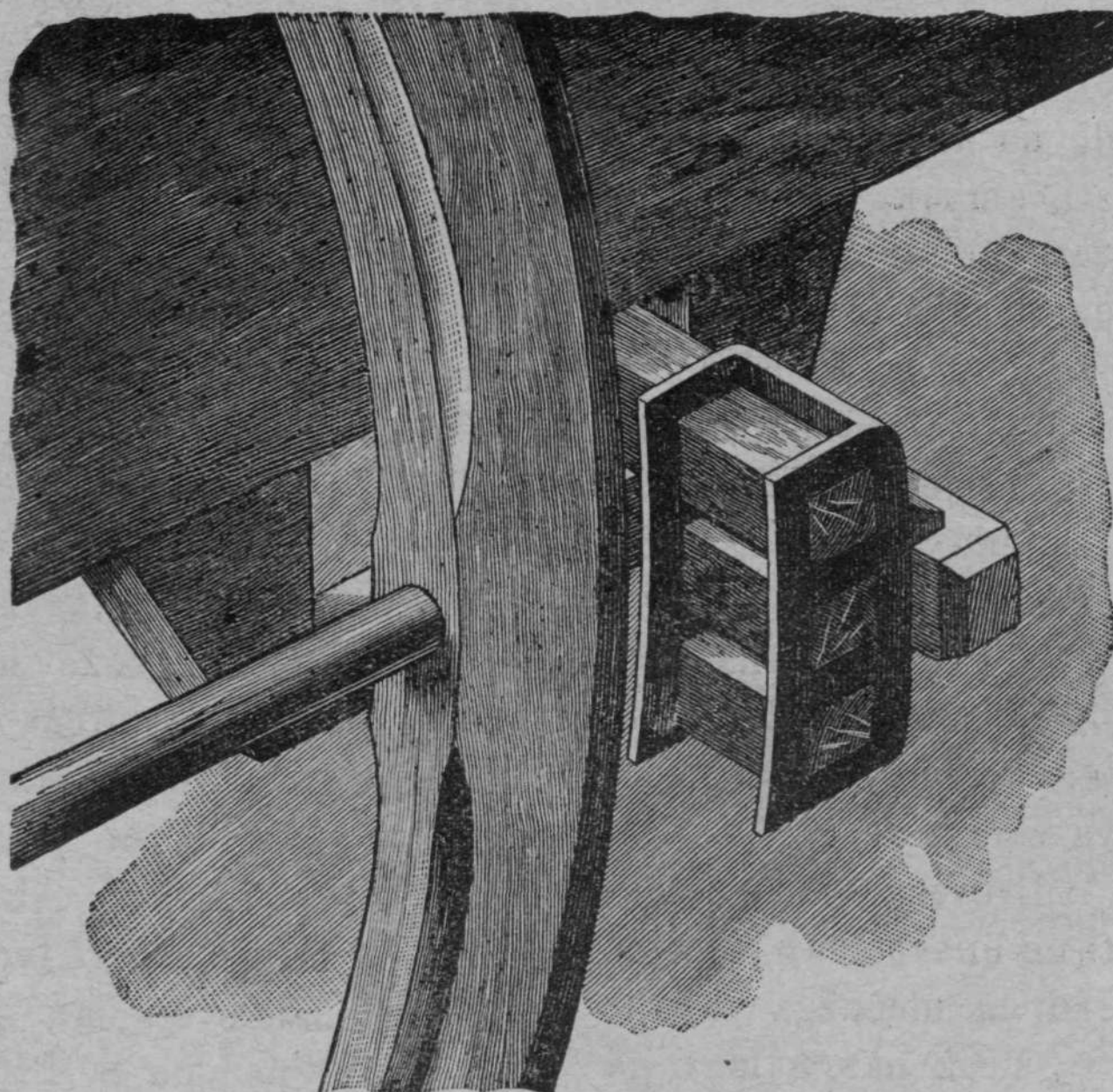
50 kr. z vrečami vred. Opozarjamo, da se oddajajo le cele vreče po 50 $\frac{h}{g}$; manj kot ena vreča se ne odda.

Ob tej priliki dostavljamo še to le opombo: Lansko leto je kmetijska družba za se in za vis. deželni odbor kranjski priskrbela blizu 15.000 vreč krompirja raznih vrst. Med tem krompirjem je bilo le 1000 vreč onejidovca, in dobil ga je tisti, ki je izrecno naročil to vrsto pri družbi. Napačna je torej misel, da je bil res krompir, katerega je družba lansko leto oddala, onejidovec. Radi pa priznavamo, da se je taka pomota naredila glede vrste pri katerem naročniku, to je pa oprostiti pri tako velikanskem delu, ki ga je

moralo zvršiti lansko leto naše maloštevilno osobje.

Zoper drisko telet.

Teleta napade včasih driska 8 ali 14 dni po rojstvu, ko še sesajo; mehko gre od njih in kislega smradu, pa tudi kolje jih, da večkrat poginejo.

Podoba 1.

Če takim teletom preiskuješ sirnik, to je 4. želodec, najdeš v njem neko skuto iz zagrizenega mleka; drobna čeva pa se vidi hudo vneta, snetnjava.

Krivo je te boleznijo težko prebavno mleko, ki ga sesa tele, pa tudi prehlajenje.

Da se skuta odpravi iz želodca, priporoča se štupa (prah) od rabarbare in pa rumene kine, vsake po 1 g; oboje mora fina štupa biti, dobro vkup zmešana in na 4 porcije razdeljena.

Brž ko se driska loti sesajočega teleta, imej je na gorkem in daj mu eno uro potem, ko je sesalo, vsak dan po eno tako štupico, ki si jo s pol maselcem mleka iz pod krave dobro pomešal. Vsak dan zjutraj taka štupa z mlekom pomešana ozdravi živinče v 2 ali 3 dneh, ako nisi driske zanemaril.

Če pa driska že dalje trpi, daj teletu vsak dan take štupe s pol maselcem kameličnega čaja in dodeni še nekoliko žlic toplega mleka izpod krave. To dajaj teletu vsak dan, dokler se ne ustavi driska.

Pri tej priliki pa moramo svariti naše gospodarje in gospodinje, naj opustijo škodljivo navado, da prvo mleko, ki bi je imelo tele od matere posesati, izmolzejo in ga teletu ne privoščijo, češ, da mu je škodljivo. To je neumna vraža. Ravno to prvo mleko teletu izčisti in otrobi čeva in mu tako odvrne drisko. Naj si človek ne predrzne mojstriti dobrotljive nature!

Mrčesji klej.

Imamo nekaj mrčesov, ki zelo škodujejo sadnemu

drevju, kateri se pa ne dado na navaden način zatirati, ampak moramo izkušati uničiti njih samice, kadar lezejo iz tal gori po drevesu. To pa dosežemo, ako okoli debla napravimo od mrčesjega kleja (Insectenleim) kolobar, katerega mrčes ne more prekoračiti, ker se na tem lepku mazilu ulovi, in s tem rešimo drevo škodljive zalege.

Drevesa samega mazati ne bi svetovali, temveč naredi od močnega papirja 10 cm širok pas, namaži ga z mrčesjim klejem in priveži ga okoli debla tako visoko, kakor ti je najbolj priročno. Vežeš ga lahko ali spodaj ali pa tudi zgoraj. Ako si ga vezal spodaj, mora biti namazana stran zunaj, ako ga pa vežeš znotraj pa naj bode pomazana stran navznoter obrnena. Veži pa

tako ali tako, pazi dobro, da se pas tesno oprijemlje debla, ker sicer bi ti zmrzlikarica prilezla spodaj. Ako je torej skorja zelo vraskava, izgladi jo nekoliko z nožem ali pa ji zamaži z ilovico vse poke. Pas napravi uže v prvi polovici oktobra, in ostane naj dva meseca okoli debla. V tem se pa večkrat prepričaj, ali je maz še lepka ali ne. Ako ni več zadosti lepka, moraš jo obnoviti. Pri tej priliki odstrani vse ujete mrčese, naj bodo mrtvi ali živi, ker bi se od njih naposled lahko naredil most, preko katerega bi drugi korakali na drevo. Podoba 2. kaže drevo s takim pasom.

Ta ali ona samica, videča da ne more priti čez pomaz, odloži svoja jajca na deblo pod pasom. Zato ne bode napakno, ako na prvo vzpomlad spodnji kos debla dobro namažeš z apnom ali ilovico ter tako zataraš zalego. Pas naj ostane kaka dva meseca na debelu, še bolje pa je, ako ga pustiš do pomladi, če si ga pa prej snel, namaži ga z nova

in priveži. Tedaj namreč lazijo na debela vsakovrstni mrčesi, zlasti cvetoderi, in ti vsi obtiče na lepku povlaku in ne morejo dalje. Takisto se pelove tudi vse zmrzlikarjeve gosenice, ako se je vendar katera izvalila iz jajec, položenih pod pasom. Sploh se ta naprava ne more dosti prehvaliti. Le poskusi enkrat, in gotovo se uveriš, da se ti mali trud dobro poplača.

Mrčesji klej priporočajo delati na razne načine, a uspeh je le malovreden, če ni prav narejen. Mrčesji klej mora biti zelo lepak ter tak vsaj 14 dni ostati, ne da bi mu vreme kaj škodilo. V obče je priznано, da je najboljši mrčesji klej tist, ki ga izdeluje L. Pichler na Dunaji (Wien, VI., Webgasse 9.). Pol kilograma tega kleja stoji 60 kr.

Taki pasovi pomagajo pred vsem proti treh vrst škodljivcem, in sicer proti zmrzlikarju, cvetoderu ter jabolčnemu in slivovemu sukaču.

Zmrzlikar se da uspešno zatirati le s klejevim pasom. Podoba 3. kaže metulja, 4. samice, 5. gosenico in 6. buba. Da ta mrčes zatreš, moraš samici preprečiti pot na drevo z imenovanim pasom, ki ga naredi v prvi polovici oktobra ter pusti na drevesu do novega leta.

Podoba 7. kaže cvetodera. On leze iz zemlje od aprila do sredi junija ter pokončuje cvetno popje. Poškodovanemu cvetnemu popu se zavijejo gornji listi, kakor kaže podoba 8. Proti temu mrčesu nastavlja pasove od aprila do srede junija.

Sukači plezajo po drevju od konca meseca julija; samice ležejo jajca v plode, iz katerih pozneje izlezejo gosenice. Sukač je mrčec, ki naredi največ piškavega sadja. Podoba 9. je sukačev metulj, podoba 10. pa njegova gosenica. Proti temu mrčesu se nastavlja pas od srede julija pa do sadnega zora.

Podoba 2.

Pod. 3.

Pod. 4.

Pod. 5.

Pod. 6.

Pod. 7.

Pod. 8.

Pod. 9.

Pod. 10.